

Lietuvos vyčiai – „Draugo“ amžininkai

Regina Juškaitė Švobienė

Lietuvos vyčių organizacijos garbės narė, atsakinga už
ryšius su visuomene, „Draugo“ bendradarbė

*„Dieve, man padėk tos skaisčios jaunimo organizacijos,
Lietuvos Vyčių Amerikoje, darbus ir pasišventimus, sudėtus ant Tautos
Aukuro, nors ne šimtini, bet tūkstantini dalali surankioti,
kad jie pasiliktų pavyzdžiu kartų kartėms“.*

Iš įvado į Mykolo Norkūno albumą „Trupinėliai“

Masinė lietuvių emigracija į Ameriką prasidėjo 1863 m., po lietuvių-lenkų antrojo sukilimo. Buvo keletas priežasčių, kurios traukė lietuvius emigruoti į užsienį. Iš pirmųjų išeivių išgirdę apie tolimą pasakišką kraštą, apie laisvę, apie daugybę randamo aukso, daug jaunų vyrų, o vėliau ir merginų, paliko namus, žemę ir vyko laimės ieškoti.

Dauguma iš tų išeivių buvo beraščiai, paprasti kaimo ūkio darbininkai. Atvykę į šį kraštą ir nemokėdami anglų kalbos lietuviai pasijuto vieniši ir norėdami ar nenorėdami pradėjo bičiulystę su lenkais, nes galėjo su jais susikalbėti, jei ne lenkiškai, tai rusiškai.

Susidraugavę su lenkais lietuviai daugelyje vietų padėjo lenkams steigti draugijas ir parapijas. Lietuvių emigracijai didėjant lietuviškoji dvasia pradėjo reikštis stipriau. Pirmosios grynai lietuviškos draugijos pradėjo steigtis Pensylvanijos valstijoje, o vėliau ir kitų valstybių lietuvių kolonijose. Visos tos organizacijos buvo savišalpos pobūdžio ir pavadintos šventųjų vardais. Kiekviena draugija rūpinosi savo lietuviškumo išlaikymu, gero vardo kitataučių akyse palaikymu. Daugelyje tų vietų, kur buvo įsteigtos draugijos, buvo įsteigtos ir lietuvių parapijos, kurių globėjais buvo pasirinkti šventieji.

Jaunimo organizacijų, kurios jungtų visą lietuvių katalikų jaunimą, kūrimu iki 1910 m. niekas nesidomėjo. Veikė vietinės savišalpos draugijos, klubai ir jaunimo sambūriai. Taip pat buvo steigiamos kareivių draugijos. Atrodė, kad visos tos organizacijos steigėsi padėti Lietuvai atkovoti laisvę. Daugelis tikėjo, kad jos bus pašauktos kovai už protėvių žemės laisvę. Todėl, atrodo, kad nebuvo reikalo vienos centrinės katalikiškos jaunimo organizacijos kūrimui. Atvykę į Ameriką žmonės rado laisvę. Pagyvenę, aplinkybių verčiami sustojo

▲ Regina Juškaitė Švobienė

kryžkelėje – ar pasirinkti kelią į Kristaus mokslą ir Tėvynės meilę, ar sukti į kitą pusę, kur pakraščiai užlieti žibutėmis, malonumais. Buvo steigtos ir kitos organizacijos: ateistinės draugijos, federacijos, susivienijimai, kurių tikslas buvo kovoti su tikėjimu ir Bažnyčia. Degė neapykanta ir kova tarp tokių draugijų ir kunigų bei Bažnyčios. Tuomet dalis lietuvių išėmė, kunigai ir pasauliečiai veikėjai pradėjo galvoti apie jaunimo organizaciją, kuri apimtų visus lietuvių telkinius ir jungtų jaunos žmones, sutelktų tikėjimui į Dievą, meilei savo tautai bei pastotų kelią į smukles, kur dažniausiai prasidėdavo jaunimo nuopuolis, vestų į blaivias sales. Taip pat skatintų burtis kultūrinei veiklai, duotų į rankas katalikišką laikraštį ir knygą, skatintų šviestis, kad savo gyvenimą paremtų Bažnyčios mokslu, o meilė savo tautai, kal-

bai ir savajam kraštui būtų šviesus pavyzdys ateinančioms kartoms. Šis sumanymas brendo katalikų draugijų susirinkimuose ir spaudoje.

Taip gimė Lietuvos vyčių organizacija, viena seniausių ir patriotiškiausių organizacijų Amerikoje, jau peržengusi 95-uosius veiklos metus. Ši Romos katalikų organizacija buvo įsteigta 1913-aisiais metais balandžio 27 d., Lawrence, Massachusetts. Organizacijos steigėjas buvo Mykolas Norkūnas. Vienas iš Norkūno pirmtinių šalininkų buvo laikraščio „Draugas“ pirmasis redaktorius kun. Antanas Kaupas. Jie nutarė pavadinti organizaciją „Lietuvos sakalai“. Organizacijos globėju buvo pasirinktas Lietuvos patronas šv. Kazimieras. Buvo kreiptasi į centrinę organizaciją – Lietuvių katalikų federaciją prašant oficialaus pripažinimo. Kai lietuvių spauda pranešė apie steigiamąjį susirinkimą ir jo nutarimus, Norkūnas susilaukė gausių atsiliepimų iš kunigų, vargonininkų ir studen-

tų. Kalbėdamas jaunimo klausimu Amerikos lietuvių katalikų federacijos 1913 m. kongrese, Pittsburgh, PA, Norkūnas pristatė savo jaunimo organizacijos idėją ir laukė federacijos pritarimo. Nors organizacijos pavadinimas buvo pakeistas į Lietuvos vyčius, bet šv. Kazimieras patvirtintas organizacijos globėju, o šūkiu priimtas „Dievui ir Tėvynei“.

1915 m. spalio mėn. 21 d. buvo išleistas oficialus Lietuvos vyčių organizacijos žurnalas „Vytis“. Laikraščio pirmieji redaktoriai buvo dr. Aleksandras M. Račkus ir prof. Kazys Pakštas, o pirmasis administracijos vadovas buvo Leonardas Šimutis, kuris vėliau redagavo „Draugą“.

Dabartiniu metu Lietuvos vyčių organizacijoje veikia 50 kuopų visoje Amerikoje. Kuopos yra padalintos į keturias apygardas/rajonus: Vidurio Amerikos, „Gintaro“, Naujojosios Anglijos ir Vidurio Centro. Turime netoli 2000 na-

▲ Lietuvos vyčių Šv. Antano parapijos choras. Detroitas

▲ Lietuvos vyčių suvažiavimas Detroite. 1948 m.

rių. Organizaciją valdo centro valdyba. Suvažiavimai vyksta kiekvienais metais rugpjūčio mėn. Atvažiuoja vyčiai iš visų valstijų. Suvažiavimas, kuris prasideda šv. Mišiomis (šv. Mišios vyksta kasryt prieš posėdžius), trunka keturias dienas. Vyksta posėdžiai, centro valdybos rinkimai, darbo sesijos, suvažiavimo uždarymo banketas.

Lietuvos vyčiai mylėjo ir šelpė savo protėvių žemės Lietuvos gyventojus. Jie rūpinosi Lietuvos nepriklausomybe. O kai Lietuva atgavo laisvę, vyčiai finansiškai, moraliai ir fiziškai padėjo Lietuvai. Ir dabar, reikalui esant, vyčiai ištiesia pagalbos ranką ir paremia savo vargstančius brolius ir seseris.

Ši garbinga organizacija turi padalinius: Lietuvos vyčių fondą, Šv. Kazimiero gildiją ir Švč. Mergelės Marijos Šiluvos fondą. Buvęs sėkmingas ketvirtasis padalinys – „Pagalba Lietuvai“ (Aid to Lithuania, Inc.), aktyviai reiškėsis

▲ Lietuvos vyčių choras su soliste Prudencija Bičkienė

▲ Lietuvos vyčių šeimas 1971 m. Pranciškonų vienuolyne Kennebunkport

▲ Lietuvos vyčių jaunimas ir kompozitorius Faustas Strolia (kairėje)

nuo 1990 m. rugpjūčio m., nustojo veikęs 2007 m. gruodžio 31d.

Nors Lietuvos vyčių padalinių programos ir užsimojimai šiek tiek skiriasi, bet tikslas yra vienas: propaguoti tikėjimą, ugdyti lietuviškumo dvasią ir visokeriškai padėti Lietuvai. (Daugiau informacijos apie Lietuvos vyčių organizacijos veiklą galima rasti internete: www.knightsoflithuania.com; apie Šiluvos Mergelės fondą: www.ourladyofsiluva.com).

1914 m. dienraštis „Draugas“ sutiko patalpinti jaunimo skiltį, kaip oficialų vyčių skyrių. Pagal „Lietuvos Vyčiai Amerikoje“ (katalikiškojo jaunimo organizacijos penkiasdešimties metų veikimo žymesnieji bruožai), redaguotą Igno Sakalo, ir „Lithuanian Fraternalism: 75 Years of U. S. Knights of Lithuania“, kurio autorius yra William Wolkovich-Valkavičius, taip pat ankstesnius autorius, rašiusius apie vyčių veiklą, „Draugo“ dienraštyje vyčiams atstovavo Ignas Sakalas („Draugo“ redaktorius 1918-1971m.), Stasys Pieža ir Leonardas Šimutis. 1952 m. Lietuvos vyčių organizacijoje oficialiai buvo patvirtintas ryšių su visuomene atstovas, kuriuo tapo Leonard Valiukas iš Los Angeles, California. Į „Vyčių veiklą“ – taip buvo pavadinta skiltis – karts nuo karto rašė šie Lietuvos vyčių nariai: Juozas Sadlauskas, Frank Vaskas, Edvardas Šulaitis, Apolinaras Petras Bogdanas, Povilas Dirkis, Irena Sankus. 1964-1985 m. straipsnius rašė ar

iš anglų kalbos vertė Aleksandras ir Emilija Pakalniškiai. 1985-1992 m. rašė ir iš anglų kalbos vertė rankraščius Apalonija Ziausienė ir Aleksandras Pakalniškis, jaunasis. Straipsnius rašė ir garbės narė Anna Klizas-Wargo, Peter Paul Zansitis ir Glen Perutis. Nuo 1994 m. iki šiol nuolat apie Vyčių veiklą rašo šių eilučių autorė. Dabar skyrelis vadinamas „Iš Lietuvos Vyčių veiklos“.

Dienraštis „Draugas“ turėjo, turi ir, tikėkime, kad ateityje turės didelės įtakos Lietuvos vyčių organizacijai. „Vyčių veiklos“ skyrius veikė daug metų. Kurį laiką nebuvo korespondentų, kurie nuolat rašytų, tai skyrelis buvo uždarytas. O dabar nuo 1994 m. iki šiol „Iš Vyčių veiklos“ skyriuje vėl nuolat rašoma apie kuopų ir apygardų veiklą; apie metinius visuotinius narių suvažiavimus/seimus; spausdinta gausybė nuotraukų.

Per „Draugą“ Lietuvos vyčių organizacija yra reklamuojama ir garsinama. „Drauge“ mes galime pasakoti apie savo garbingos organizacijos darbus, padalinių šalpos prašymus, jų rezultatus ir veiklą.

Dienraščio „Draugo“ ypatingo, garbingo ir reikšmingo šimtmečio jubiliejaus proga Lietuvos vyčių organizacija sveikina leidėjus, vyr. redaktorę dr. Dalią Cidzikaitę, redakciją, administraciją, bendradarbius ir visą kolektyvą! Gyvuokite dar 100 metų! Linkime sėkmės, ištvėmės ir Aukščiausiojo palaimos! Nepavarkite ir toliau taip kūrybingai tęsti savo svarbų darbą! Ilgiausių metų, ilgiausių!

Netrukus ir mes, Lietuvos vyčiai, 2013 m. rugpjūčio mėn., švęsime savo organizacijos gyvavimo šimtmetį. Tikėkimės, kad visi sulauksim ir mūsų jubiliejaus!